

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 27. maja 2021 - Leto XXXI, št. 21

stran 2

DRŽATI OBLJUBO, DRŽATI BESEDO

Domovina kak mačija
stran 4-5

Zgodbe šolarjev na panjskih končnicah
stran 6

Samo nauri človek rad dela
stran 8

Telovadnico v Števanovcih predali namenu

DRŽATI OBLJUBO, DRŽATI BESEDO

Na Dvojezični osnovni šoli Števanovci so 20. maja svečano predali namenu razširjeno telovadnico, ki se je dogradila in obnovila s finančno pomočjo narodnostnega in verskega oddelka Urada predsednika vlade Madžarske. Svečanosti, ki se je začela z madžarsko in slovensko himno, so se udeležili ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu *Helena Jaklitsch*, državni sekretar, odgovoren za narodnostne in verske zadeve *Miklós Soltész*, generalna konzulka R Slovenije v Monoštru *Metka Lajnšček*, slovenska zagovornica v parlamentu *Erika Köles Kiss*, sodelavec Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu *Tadej Bojnec* in poslanec območja *Zsolt V. Németh*. Ravnateljica *Agica Holec*, ki je program povezovala v obeh jezikih, je med

marsičem so jim pogledali skozi prste. Le ena stvar je bila, s katero so jih lahko razžalostili, namreč to, če niso držali obljube, če niso držali dane besede, če so kaj obljubili, toda tega niso storili. Otroke je pozval, kamorkoli jih ponese njihova življenjska pot, kjerkoli bodo

Državni sekretar Soltész je izpostavil, da so se držali obljube in razširili telovadnico

be, če niso držali dane besede, če so kaj obljubili, toda tega niso storili. Otroke je pozval, kamorkoli jih ponese njihova življenjska pot, kjerkoli bodo

kalnim skupnostim, da jim bomo pomagali pri ohranitvi in obnovitvi gradbene dediščine,« je nadaljeval in je med kulturnimi spomeniki, ki se že obnavljajo ali čakajo na obnovo, med drugim omenil lendavsko in števanovsko cerkev. Zahvalil se je tudi obema vladama, posebej obema premierjema, ki sta se pred tričetrtr leta na Bledu dogovorila, da bosta vladi s skupnimi močmi podprli prizadevanja obeh skupnosti.

Na koncu govora je prosil božji blagoslov za vse tiste, ki delajo za slovensko skupnost in vse tiste, ki povezujejo dva naroda. »Imamo še veliko nalog, toda zmeraj držimo svojo besedo,« je končal svoj govor.

»Predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji mi je nekoč dejal: „Bistvena vrednota te naše dejavnosti je predvsem ta, da šport jemljemo kot eno najuspešnejših sredstev, katerih se poslužujemo, da pri naših članih ohranjamo slovenski jezik in širimo krog slovenskih govorcev. A istočasno, predvsem pri mladih, ravnamo narodnostne hrbtenice“, je začela svoj govor ministrica za Slovence v zamejstvu Helena Jaklitsch, ki se je teh besed spomnila, ko je prejela vabilo na odprtje razširjene in obnovljene telovadnice, ki je zelo primerna, da se otroci po napornih urah sprostijo, saj v njej ni ukazov »sedi pri miru in bodi tiho«. Izpostavila je, da se veselijo tudi obnovljene računalniške opreme, ki bo pripomogla k uspešnejšemu pedagoškemu delu učiteljev. Če so učitelji zadovoljni, so zadovoljni tudi učenci, je rekla ministrica, ki je prepričana, da bodo pridobitve pripomogle k temu, da bodo učenci z večjim veseljem prihajali na šolo, sodelovali pri dvojezičnem pouku ter rasli tudi v samozavestne govorce slovenščine.

»Nam, Porabskim Slovencem, je popolnoma jasno, da

lahko svojo skupnost, svojo identiteto ohranimo le ob šoli, ki jo imamo za svojo, in ob veri, ki nam omogoča

Ministrica Jaklitscheva upa, da bo v obnovljeni telovadnici tudi veliko slovenskih besed

duhovno preživetje«, je povedal predsednik DSS Karel Holec in tako nadaljeval: »Na to kaže tudi grafična rešitev, upodobljena na našem va-

ločila prevzeti upravljavske pravice in tako zagotovila nemoteno delovanje porabskih dvojezičnih osnovnih šol. Tega pa gotovo ne bi mogli doseči brez podpore in spodbude madžarske vlade. Upamo, da bo v razširjeni telovadnici in na dvorišču števanovske šole še dolga leta odzvanjal otroški živ-žav,« je poudaril in se zahvalil madžarski vladi, posebej državnemu sekretarju Soltészu, za podporo. Posebej se je zahvalil tudi vladi Republike Slovenije, ki s slovenskimi pedagoškimi asistenti, jezikovnimi lektorji in podporo obšolskim dejavnostim pomaga pri poučevanju v slovenskem jeziku.

Proslava se je nadaljevala s programom števanovskih učencev, ki so z recitacijami,

Učenci šole so se pripravili tudi s športnim programom

gosti pozdravila tudi predsednika DSS *Karla Holec*, predsednico ZSM *Andreo Kovács*, župnika *Tiborja Tótha* in prisotne porabske župane. Kot je dejala, majhni šoli so se s pomočjo madžarske vlade uresničile dolgoletne želje, saj so se ure telovadbe prej odvijale v majhnem prostoru, ki ni bil večji kot navadna učilnica. Državni sekretar *Miklós Soltész* je posebej pozdravil učence in učitelje šole in svoj govor zgradil okrog besedne zveze *držati obljubo*. Kot je povedal, njegovi starši so svojim otrokom – v družini je bilo pet otrok – marsikaj oprostili, pri

veliko vredni člani družbe, naj zmeraj držijo svojo dano besedo, naj bodo zmeraj kredibilni. »Približno pred enim letom, ko smo vas s predsednikom DSS in slovensko zagovornico obiskali, smo videli, da ste zelo na tesnem v športni sobi. Takrat vam nismo obljubili velike športne dvorane, ki niti ne spada v to naravno okolje, obljubili smo pa, da vam bomo na pomoč pri razširitvi in obnovi takratne športne sobe. Z odličnim delom projektanta in izvajalca je to tudi uspelo,« je povedal državni sekretar Soltész.

»Prav tako smo obljubili lo-

FS šole je zaplesala porabske in prekmurske plesne

bilu za današnjo priložnost, na kateri se šola in cerkev iz tega zornega kota pravzaprav zdita kot ista stavba. Bližina cerkve je vedno pozitivno vplivala na šolo, kajti šole niso le prostor za pridobivanje novih znanj, temveč so vzgajale, da bi postali humani, pošteni ljudje. Šola ima poseben pomen v življenju lokalne skupnosti, vpliva na miselnost in ohranjanje prebivalcev. Ni naključje, da smo prepričani, da če kje ukinejo šolo, umre tudi delček naselja. To je prepoznala Državna slovenska samouprava, ko se je leta 2012 od-

raznimi vajami, plesom in folklornim nastopom dokazali, da so si prislužili večjo telovadnico.

Po prerezu trakov je novo pridobitev blagoslovil domači župnik *Tibor Tóth*, učenci so se gostom zahvalili z lastnimi lončarskimi izdelki, ki so jih pripravili na lončarskem krožku in v lončarskih kolonijah. (Slika na 1. strani: Trakova z barvami slovenske in madžarske trobojnice so prerezali – z desne -: *Erika Köles Kiss*, *Miklós Soltész*, *Helena Jaklitsch*, *Karel Holec* in *Zsolt V. Németh*.)

Marijana Sukič

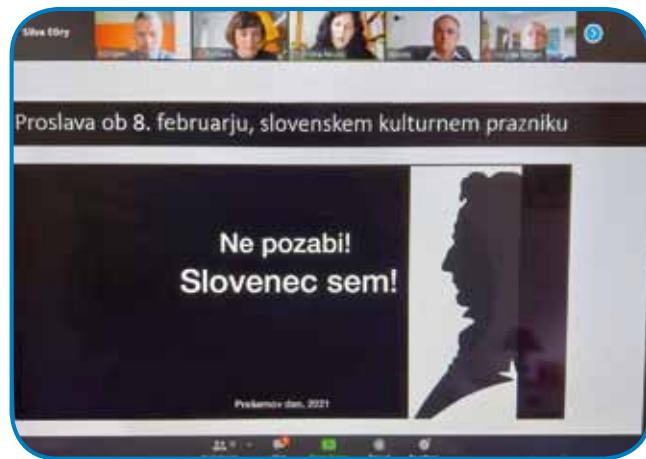
Poučevanje slovenskega jezika na Hrvaškem in v Porabju v času epidemije COVID-19

Plusi in minusi izobraževanja na daljavo

Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) sta organizirala strokovno-znanstveno srečanje z naslovom *Poučevanje slovenskega jezika na Hrvaškem in v Porabju na Madžarskem v času epidemije COVID-19*. V uvodu srečanja, ki je potekalo virtualno na daljavo, je poleg dr. Barbare Riman, ki deluje v enoti INV na Reki, udeležence pozdravil tudi Roman Gruden z MIZŠ in izpostavil, da bo to prav gotovo »zelo zanimivo in poučno druženje. Rad bi se zahvalil učiteljem in vsem drugim, ki delate, če lahko tako rečem, na slovenski besedi izven meja Republike Slovenije.«

O tem kako poteka pouk slovenskega jezika na Hrvaškem, so povedali dr. Klemen Lah, Damjana Hliš, Miro Gradečak, Eva Ciglar in Vida Srdoč, ki je v šolskem letu 2019/20 poučevala slovenščino v osmih skupinah, treh

nje šole, Mešani pevski zbor Avgust Pavel ZSM Gornji Senik, Porabci in Porabke. V medgeneracijskem prepletu zgodbe, ki se odvija skozi šipo avtomobila, je veliko simbolike, sporočilnosti, ki nagovarja jezikovno občutljivega,

zavednega poslušalca, gledalca. »Rdeča nit videa je voznja z Goriškega v Porabje. Video nas vodi skozi kraje v Porabju, pot pa spremlja misel, po-

Valentina Novak še pojasnila, da je, preden so se pred kratkim šolarji vrnili v šolske kope, pouk na daljavo potekal preko aplikacije Teams: »Vsak dan smo se srečevali in kar sem jaz vzela kot zelo dobro, je bilo, da se je

ravnateljica odločila, da imamo tedenko kar šest ur slovenščine. Menim, da je bila to dobra odločitev. Učenci so prihajali, ni bilo nobenih z a m u j a n j, tako da smo v sklopu učne vsebine normalno nadaljevali pouk. Plusi in minusi izobraževanja na daljavo seveda so. Poznam svoje učence in vem, kaj jih lahko

li, da bomo učencem posredovali učno gradivo po elektronski pošti,« je razložila Pergerjeva, ki se zaveda da »pouk na daljavo v nobeni obliki ne more nadomestiti neposrednega stika z učenci. Če se bo epidemija pojavljala tudi v prihodnje, gotovo to ne prinaša ničesar dobrega za ohranjanje jezika v tako majhnih narodnostnih skupnostih, kakršna so Porabski Slovenci.«

Laci Domjan, ki že 33 let poučuje na števanovski osemletki, se je prav tako strinjal, da predstavlja poučevanje na daljavo poseben izziv. »Ne vem, kaj bo prinesla prihodnost, ampak mislim, da ne bo svetla, ne za Porabje in ne za človeštvo. Če se bo pandemija naslednje leto nadaljevala, bom tudi jaz delal ob pomoči programa Teams, ki omogoča, da se s šolarji tudi pogovarjamo,« je še poudaril Domjan.

Dr. Katarina Hirnök Munda pa je spregovorila o tem, kako so v času epidemije slovenske organizacije in institucije delovale v podporo slovenskemu jeziku pri otrocih v Porabju. Po njenih besedah sta obe krovni organizaciji pripravili nekaj aktivnosti, ki so bile usmerjene tudi k izboljšanju jezikovnih kompetenc otrok. »Zveza Slovencev na Madžarskem je na različne načine poskušala vsaj delno ublažiti stisko otrok in njihovih družin. Po uvedbi pouka na daljavo na osnovnih šolah 16. marca 2020 so socialno šibkejšim družinam pomagali z računalniki. Odpadle programe so nadomestili z novimi, tudi s spletnimi,« je razložila Hirnök Munda in izpostavila, da je Zveza v poletnih mesecih, ko so epidemiološke razmere to dopuščale, organizirala več različnih taborov za porabske šolarje. »Kakšne bodo daljnosežne posledice koronavirusne bolezni na znanje slovenskega jezika pri učencih, še ni mogoče predvideti. Zato bo potrebno tudi v prihodnje podpirati vsebine, ki prispevajo k znanju slovenščine pri otrocih ter še naprej spremljati položaj slovenskega jezika v Porabju,« je ob koncu še izpostavila Katarina Hirnök Munda.

Barbara Riman

Valentina Novak

Metoda Perger

Laci Domjan

Katarina Hirnök Munda

na Reki, treh v Pulju in dveh v Umagu. »Pouk na daljavo je primeren za učence, ki že nekaj znajo, popolni začetniki pa so pravi reveži. Predusem trpi glasoslovje, izgovor posameznih vokalov v slovenskem jeziku. Vsega tega ni mogoče obravnavati niti v živo s klasično masko na obrazu, zato uporabljam vizir, da me učenci lahko vidijo, kako oblikujem posamezne glasove,« je med drugim pojasnila Srdočeva in dodala, da je pouk jezika na daljavo velikokrat pouk »za silo«, ki ima veliko slabosti, saj so učenci manj motivirani za delo, ne pišejo domačih nalog in se težko prisilijo k delu.

Učiteljica-asistentka Valentina Novak, ki poučuje na gornjeseniški dvojezični osemletki, je kot svoj »izziv leta« najprej predstavila proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku z naslovom *Ne pozabi! Slovenec sem!*, v kateri so sodelovali učenci obeh dvojezičnih šol, dijaki monoštrske gimnazije in sred-

ezija, ideja, življenje. V medgeneracijskem prepletu zgodbe, ki se odvija skozi šipo avtomobila, je veliko simbolike, sporočilnosti, ki nagovarja jezikovno občutljivega, zavednega poslušalca, gledalca,« je poudarila Novakova in dodala, da so želeli z videom »nagovoriti Porabce in Porabke, ki bodo naslednje leto imeli ljudsko štetje, mlade, ki živijo v Porabju, da razmislijo o poteku svoje poti, kje so njihove korenine, od kod in kam potujejo sokovi jezika.«

Udeležencem srečanja, ki so bili navdušeni nad omenjenim filmom, je

motivira, pri katerih stvareh lahko nekaj dodatnega pridobijo in s tabo kot učiteljem komunicirajo ter nagrajujejo svoje znanje.«

Metoda Perger, ki kot učiteljica asistentka že 10 let nudi strokovno pomoč na dvojezičnih in narodnostnih šolah v Porabju, poučuje slovenski jezik na DOŠ Števanovci, zadnja štiri leta pa tudi na OŠ Jánosa Aranya v Monoštru. Nova oblika poučevanja na daljavo je v preteklem šolskem letu trajala skoraj tri mesece, v tem šolskem letu pa mesec in pol. »V DOŠ Števanovci smo se učitelji slovenščine odloči-

Silva Eöry

PREKMURJE

Kristalni Triglav

Društvo turističnih novinarjev Slovenije je deseto leto po redi podelilo kristalni Triglav. Tau je njihovo najvišje priznanje, steroga dobi tisti, steri je neka velkoga napravo na področji slovenskoga turizma in za promocijo Slovenije v sveti. Dobitnik kristalnega Triglava 2020 je gratalo združenje Gourmet over Mura, stero povezivle ponudnike z levoga in desnoga brega reke Mure.

Razglasitev dobitnika kristalnega Triglava je potekala virtualno, na Dnevih slovenskoga turizma, steri so bili pripravljeni na daljavo, po interneti. Vseeno pa so turistični novinarji priznanje oziroma skulpturo, stero so napravili v Steklarni Rogaska, dobitnikom toga viskoga priznanja dali v roke osebno, v živo. Tau se je zgauldilo v vinski kleti Steyer, stera je en tau združenja Gourmet over Mura. Na podelitev so prišli tüdi trije župani, in sicer soboški Aleksander Jevšek pa ške župana Občine Apače (Andrej Steyer) in Občine Sv. Jurij ob Ščavnici (Anton Slana).

Društvo turističnih novinarjev je pauleg Vinarstva Steyer obiskalo ške vse drüge člane združenja Gourmet over Mura, in sicer Šunkarno Kodila, Posestvo vinarstva Marof, Pivovarno Bevog, Turistično kmetijo Firbas, Gostilno Rajh in Oljarno Kocbek. Vsi vküper so si kristalnega Triglava prislüžili nej samo zavolo toga, ka majo kakovostno ponudbo, liki ške bole zavolo toga, ka so tak lepau povezali Pomurje kak kulinarično destinacijo. Kak so ške zapisali turistični novinarji, je združenji Gourmet over Mura gratalo tisto, ka je lokalni skupnosti do zdaj ške nej, se pravi, ka se je povezala turistična ponudba cele regije.

Silva Eöry

DOMOVINA KAK MAČIJA

»Dugi kačasti red s konjski pa kravdji kaul je začno rasti. Živina je trnok nemerna bila zavolo toga, ka so zvonauwe neprestanoma doneli, lüstvo pa lejtalo sé pa tá kak zbesnjeno. Lidgé so iskali svoje kaule, na štere so že gorlüčane meli svoje največ dvajstikogramske pünkliče. Krautka živina je nej razmila, zaka zvonijo, če eni bole kričijo kak drügi, nemerno lejčejo gor pa doj, slobaud djeméjo od en drügoga ino zakoj je takša rašča, da zvonauwe tak na glas brnijo?«

Tau leko preštemo v tistom tali romana »Garaboncijaš«, gde pisatelj Francek Mukič piše o tom, kak se je 26. majuša 1946, djenau pred 75. lejtami začnilo vöpelanje Nemcov z Dolenjoga Senika. Tau se je vse godilo po nedelskoj ranoj svetoj meši, štero je za deportérance od slejdnjim slüžo domanji plebanoš Márton Tóth. Na konci bogoslüžja so vküper zaspejvali vogrsko himno, dühovnik pa je bodauče vöodpelane proso, aj vzemejo slobaud od svoje cerkve, šaule in cintora, gde počivajo njini starci. »Nej je mogauče dojspisati, kak so djaukali in raščali vanej pred cerkvov. Tau je za razmejtji. Vtrgnili so jim najbolje svete vezi. Laučili so možá od žené, dejte od starišov,« je v farnoj kroniki dojspiso dolenjesenčarski plebanoš. Deportéranci so se napautili v Monošter v pau desetoj vöri, sprejavali so je policajge s pištolami. Gda jim je dühovnik majüto, so ništerni vözraščeni moški skaučili s kaul in prileteli nazaj k njemi. Med djojom so plebanoši roké in gvant küšüvali.

Tri velesile, štere so v drügoj svetovnoj bojni gvinile (Zdrüžene države Amerike, Velka Britanija in Sovjetska

zveza) so se 2. augustuša 1945 v nemškom varaši Potsdam poglijale, ka trbej Nemce s Polške, Češkoslovaške in Madžarske na Nemško vöodpelati. Na Vogrskom so decembra 1945 naprejspisali, ka trbej deporterati vse lidi, šteri so se pri slejdnjom vküppisanji lüstva za Nemce vöpravli, ali majo nemško materno rejč. Tisti pa prej tö ne smejo ostati, šteri so si držinsko imé na nemško spremenili, ali pa so bili člani Volksbunda ali SS-a.

Tau lüstvo je moglo v par vöraj vküppobratiti svojo imanje in za sebov njati

Prvi cug z vöodpelanimi je z Budaörsa štarto 19. januara 1946 (té datum je od leta

V dolenjesenčarskoj cerkvi so 26. majuša 1946 deportérani Nemci od slejdnjim pri meši bili

2012 spominski dén), odpelali so je v merkanarsko cono okupéranoga Dajčlanda. Do leta 1949 so z Vogrske deportérali kauli 185 gezero lüdi nemške narodnosti ali

Nemška držina z Békásmegyera se pripravla na vöpelanje januara 1946 (vir: Fortepan/Bauer Sándor)

delo več generacij: rame, grünte, depa domovino tö. Pred vöpelanjom so vsefelé grdogo gučali o Nemcaj, ka bi ranč dobrosrčni lidgé nej čütili empatijo do deportérancov. (Ne smejmo pa pozabiti, ka so ništerni domanji Nemci med bojnov - po mobilizaciji ali prostovolno - staučili v nemško sodačijo). Po konci morije so iskali krivce za bojno in tak vözglasili kolektivno krivdo Nemcov.

nemške materne rejči - edno tretjino v sovjetsko cono (kisnejši NDK), dve tretjini pa v zahodni tau rosaga (kisnejši NSZK). Med vöpelanjom so jim krajvzeli 300 gezero hektarov zemlé in kauli 45 gezero ramov. Ne smejmo pa pozabiti na tisti 65 gezero Nemcov tö nej, štere so odpelali v sovjetske delovne lagere in od šteri je skoro polonje mrlau.

V dosta vesnicaj je moglo

90-95 procentov Nemcov zapüstiti svoje domauve, zgauldilo pa se je takšo tö, ka so cejle vesnice vöostale. Na priliko Pilisszentiván in Pilisszentiván: tam so Nemci vökopali kuln, po šterom je bila po bojni veuka potrejba v rosagi.

Na Dolenjom Seniki so 23. majuša 1946 vküppozvali »izselitveno komisijo« (»áttelepítési mentesítő bizottság«), štera je saudila o 360 nekdešnji članaj Volksbunda (»Ljudske zveze Nemcov na Madžarskom«). Deporterali so »samo« 103 lüdi s 24 ramov, vej so pa bili med nekdešnjimi volksbundisti Slovenci tö. Na Gorenjom Seniki je na lišto prišlo dvestau lüdi, de so pa vsikšoga na méri njali, ka so bili prej oženjeni s Slovenkami in so nej znali nemški.

Na Dolenjom Seniki so 182 plügov grünta od vöodpelani nej med domanjimi raztalali, liki so je dobile tiste držine, štere so v vesnico prišle na mesto deportérancov. (13 iž so donk dobili veški lidgé.) Plebanoš Márton Tóth je dojspiso, ka se je za nemškoga sodaka prostovolno ranč eden Dolenjesenčar nej zgla-so - gda so ništerne odpelali na silo, so tisti zbejžali in se duge mejsece skrivali.

V farnoj kroniki piše, ka so 24. majuša 1946 policajji kaulizapri vesnico, niške go je nej smo zapüstiti. »Vküp so spisali imanje deportérancov. Z bobénom in plakatami so vözglasili, ka leko vöodpelani samo 80 kil gvanta in 20 kil stroška s sebov vzemejo,« je dojspiso domanji dühovnik.

24. in 25. majuš je taminau v znamenji veukoga neméra, pričaküvanja in globke tüučé. »Večer po devetoj vöri je nej bilau slobaudno vö z iže staučiti. Vodnék so nej smeli nika z ednoga rama v drügoga prejk odnesti. Donk pa so začnili pred si-

Veleposlanik se je poslovil

gurnimi in pazlivimi očami policajov na skrūma nositi imanje k žlati, poznancom in dobrim padašom,» se je spomino Márton Tóth.

Cejlo lüstvo v vesi se je bodjalo, ka deportéranci gorvužgėjo svoje rame in tak napravijo škodo drugim tó. »25. majuša zadvečerka so vózbobnjarili, aj se vóodpelani nalečėjo, ka se morejo drugi den, v nedelo v devetoj vóri pred podnevom na varaški panauf odpelati. Kaula more dati vés,« je bila napovödana žalostna nedelska procesija na Dolenjom Seniki.

Vogrski Nemci so se žmetno nutzakapčili v žitek na Nemškom, dugo so čakali na vrnitev v rosag, šteri je je vóporobo in vózagnau. Vnaugi so probali nazaj zbejžtati: med vópelanjom je vujšlo 6-8 gezero lüdi, drugi 3-4 gezero pa se je prišvercalo nazaj z Dajčlanda. Mejna straža je nej dopistila povrnitev v staro domovino, zatok so vóodpelani Nemci začnili nauvo življenje v svojom nauvom rosagi.

Za greje nacistov v 2. svetovnoj bojni so v dosta rosagaj kolektivno, vse Nemce za krive držali. Z geopolitični zrokov so Dajčland po bojni dosta menjšoga napravili, v té razrūšeni rosag so tistoga ipa vózagnali več miljaunov Nemcov z drugi evropski držav.

Če rejsan je istina, ka zgodovino pišejo zmagovalci, leko po dugi desetletjtaj bole objektivno gledamo na preminauče cajte. In leko povejmo, ka je bila deportacija skoro dvejstau gezero Nemcov z Madžarske – tragedija za naš rosag.

(Kejp na 1. strani: Prvi cug z nemškimi deportérancami je z Budaörsa odpelo 19. januara 1946 - od leta 2012 je tau spominski dén.)

-dm-

14. maja je potekal poslovilni obisk veleposlanika RS na Madžarskem dr. Roberta Kokalja v Porabju. Veleposlanik se je na slovenskem Generalnem konzulatu ob zaključku mandata srečal s predstavniki slovenske skupnosti, kjer

ga je pozdravila generalna konzulka Metka Lajnsček, ki je izpostavila, da si je veleposlanik Kokalj ob tem, da je imel dobre odnose s porabsko skupnostjo, najbolj prizadeval za dolgoletno željo tukajšnjih ljudi za slovenski gospodarski

obrat v Porabju.

Veleposlanik Kokalj, ki se je Porabcem zahvalil za sodelovanje, je izpostavil, da je trenutno zelo primerna klima za poglobitev sodelovanja med dvema državama.

MS

Priznanje Pro cultura prejel Šandor Bedič

17. maja 2021 je kot kandidat Državne slovenske samouprave v Bolgarskem kulturnem centru v Budimpešti od podpredsednika vlade Zsolta Semjéna in državnega sekretarja v Urada predsednika vlade, odgovornega za narodnostne in cerkvene zadeve, Miklósa Soltésza priznanje za svoje večdesetletno delo na področju povezovanja in zastopanja slovenske narodne skupnosti ter kulturno dejavnost Pro Cultura Minoritatum Hungariae prejel upokojeni ravnatelj in srednješolski učitelj Strokovne gimnazije in srednje strokovne šole Béla III. Šandor Bedič. Dogodek sta prisostvovala predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec in zagovornica slovenske narodnostne skupnosti v madžarskem parlamentu Erika Köleš Kiss. Več o nagrajencu v naši naslednji številki.

MS

Foto: G. Botár

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Začne se kositev

Pa nej samo po sonžetaj, najbola na dvorišči pa kaulak rama. Tau pravijo, ka majski dež je zlata vreiden, ka je istina, depa zdaj je že malo preveč, zato ka tak raste trava, ka na keden dvakrat bi trbelo kositi. Tau tó istina, ka gnesden se dvorišče dosta bola dolapokosi kak prvin, gda je spoj nej mautilo, če so do gležnja v travi odli. Istina ka te, če so travo pokosili, tisto so svinjam pa kravam spolagali. Zdaj se že samo zavolo toga kosi, aj lepšo dvorišče mamopa z rokav ž neške ne kosi. Edni tak fejest kosijo, ka se zemla vóvodi, gda pa pride süča te pa vse vózgori. Tau, ka se tak fejest kosi, tau smo od Avstrijcov prejkvzeli, depa pri nji trava vó ne zgori zato, ka oni polejvajo tó. Kak koli gledamo, zato dosta bola je lepšo, če je dvorišče pokošeno, kak če bi velka trava rasla.

Doma na svojom človek par vór pa cejlo dvorišče pa kaulak rama vred leko vzeme, nej tak občine, stere cejlo ves pa varaš morajo kositi. Oni, če den nauč kosijo pa ne morejo zgotaviti, zato ka gda skončajo na prvom tali, je trava že znauva zrasla. Največ se po velki varašaj mantrajajo kak v Somboteli, gde občina 240 hektarov mora kositi. Pa nej samo zato dé müdno, ka velka je površina, liki zato tó, ka dosta avtonov parkira tam, gde kosijo. Zavolo toga najbola tam, gde z nitkarcov kosijo, morajo fejest skrb meti, nej ka bi glažojno vóvdarili. Komunalni delavci bi se naletja rejšili, če bi s strupom dolapoškropili, depa tisto je nej lejpo pa ranč nej dovoljeno. V Budimpešti so zdaj nika dobroga vózmislili, oni že v več mejstaj spoj ne kosijo, gde je velka trava, tam edno tablo majo vódjano na steri tau piše, ka: Paša za fčele.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Vrh Brdo-Brioni

Predsednik države Borut Pahor je na Brdu pri Kranju po letu 2017 zopet gostil vrh Brdo-Brioni. »Vrh je bil zelo zahteven, vendar prav zaradi tega uspešen in zelo zadovoljen sem, da smo sprejeli deklaracijo,« je povedal Pahor v izjavi po koncu srečanja. Ni sicer skrivnost, je dejal Pahor, da je bilo na pogajanju tudi veliko razlik, razhajanj, povišanih tonov in kasnejših pomiritev. Voditelji držav v deklaraciji skupno pozivajo Evropsko unijo, da območje Zahodnega Balkana vidi kot celoto, ne pa kot posamične države, s katerimi se Evropska komisija pogaja. Poudarjajo tudi, da je širitev Evropske unije na celoten Zahodni Balkan v političnem, varnostnem in gospodarskem interesu Evropske unije, je geopolitična nujnost in predstavlja glavni politični pogoj za stabilno, uspešno in trajnostno evropsko prihodnost. V izjavi zaradi nasprotovanja predsednika Srbije Aleksandra Vučića sicer nespremenljivost meja na Balkanu ni omenjena. »Bilo je jasno, da lahko začnemo to debato, ki je ne bomo nikoli končali,« je še povedal Pahor. Zadovoljen z izkupičkom desetega vrha Brdo-Brioni pa je o deklaraciji presodil še: »To ni kompromis, ki bi bil prazen, ampak je zelo sporočilen.«

Banka Slovenije odprla muzej

V Banki Slovenije so ob 30. obletnici ustanovitve odprli muzej slovenske centralne banke. V njem si je mogoče ogledati tolar kot prvo nacionalno valuto, vse kovance in bankovce, ki so se v državi uporabljali od osamosvojitve naprej. Mogoče je potežkati zlato palico in se uvesti na stol, izdelan iz starega denarja, ki je bil pred reciklažo vreden dva milijona evrov. Muzej bo odprt v skladu s trenutnimi epidemiološkimi ukrepi. Vstopnine ni, vstop pa je mogoč le za vnaprej napovedane skupine.

Zgodbe šolarjev na panjskih končnicah

Če si želi kdo ogledati najnovejšo, nevsakdanjo razstavo v monoštrskem Slovenskem domu, mora pohiteti. Na pobeljenih stenah razstavnega prostora namreč do konca maja visi več kot petdeset pestro poslikanih deščic. »Panjske končnice« so pripravili šolarji s porabskih

Pobudnici natečaja za poslikavo panjskih končnic predsednica ZSM Andrea Kovács in generalna konzulka RS Metka Lajnsček

slovenskih in okoliških madžarskih osnovnih šol, in sicer na pobudo Generalnega konzulata Republike Slovenije v Monoštru in Zveze Slovencev na Madžarskem.

Na natečaj z nazivom »Zgodbe s panjskih končnic« se je bilo moč prijaviti do konca aprila, nato pa je žirija izbrala deset najbolj uspešnih izdelkov. 14. maja so nagrajence povabili v Slovenski dom, da bi jim izročili darila: »medene pakete« s slovenskimi medenjaki, medom, palico za med, čebeljim obeskom in značko oziroma z natisnjenim gradivom o čebelah, medu in Sloveniji.

Praden pa bi prišlo do izročitve, je deset nagrajenih osnovnošolcev pozdravila slovenska generalna konzulka Metka Lajnsček. Kakor je podčrtala, so želeli z natečajem obeležiti svetovni dan čebel, ki ga je Organizacija združenih narodov za 20. maj razglasila prav na pobudo Slovenije. »Slovenija je dežela čebelarjev, ki pripravljajo odličen slovenski med, zaščitene v Evropski uniji,« je poudarila slovenska diplomatka in naznanila obja-

vo kratkega filma o natečaju na družbenem omrežju.

Predsednica ZSM Andrea Kovács je izrazila obžalovanje, da na tokratni podelitvi ne morejo biti prisotni starši in sošolci nagrajencev. Obenem pa je opozorila na pomen čebel: »Njim se lahko zahvalimo, da imamo na mizah sadje in zelenjavo, one oprahujejo cvetove. Čebele so pridne, kakor ste bili tudi vi pri okraševanju panjskih končnic,« je prisotne učence pohvalila predsednica krovne organizacije in dodala, da so prijavljeni na majhne deščice skoraj brez izjem naslikali motive iz narave.

In res, če si pozorno ogledamo izdelke mladih ustvarjalcev, vidimo na njih največkrat čebele, cvetlice in panje. Med poslikavami pa najdemo tudi na primer jelena in medveda, nekdo pa je naslikal hiško z njivo in konjem. Na trenutne razmere se navezujejo panjske

Zgodbe s panjskih končnic - na razpis se je prijavilo dobrih šestdeset osnovnošolcev iz okolice Monoštra

končnice, ki prikazujejo osebe z zaščitnimi maskami.

»Podobe na panjskih končnicah so zelo domiselne,« nam je po podelitvi nagrad dejala ena od pobudnic natečaja Metka Lajnsček. »Prijavljenim nismo predpisali motivov s čebelami, ker pa je bil razpis povezan s svetovnim dnevom čebel, so se sami odločili za to tematiko. V preteklosti je

bilo okraševanje panjskih končnic del ljudske obrti in umetnosti. Tradicionalno so deščice krasili motivi iz vsakdanjega kmečkega življenja ali podobe svetnikov. Tokrat pa so učenci dojeli sporočilo svetovnega dneva čebel in panjske končnice poslikali temu ustrezno.«

V Porabju so v prejšnjih letih okoli tega dne prirejali medene zajtrke ali popoldneve. Letošnji

Žirija je izbrala deset najbolj uspešnih izdelkov - nagrajenci so prejeli »medene pakete«

natečaj pa predstavlja novost, je dejala generalna konzulka. »Osnovnošolce smo želeli spomniti na pomen varstva narave oziroma zaščite čebel

in drugih oprahujevalcev, ki so zelo pomembni za preživetje našega planeta. Hkrati pa smo želeli pokazati, da so slovenski čebelnjaki okrašeni s panjskimi končnicami, za katerimi živi avtohtona čebelja pasma kranjska sivka. Želeli smo torej predstaviti tudi Slovenijo.«

V znamenju slednjega so k sodelovanju pri natečaju pova-

bili tudi učence okoliških madžarskih osnovnih šol iz Óriszentpétra, Csákánydoroszlója in Monoštra. Tako je skupaj z učenci z obeh porabskih dvojezičnih osnovnih šol nastala deseterica nagrajencev: Barna Csuk, Natália Inklovics, Imola Merkli (DOŠ Jožefa Košiča Gornji Senik), Zsanett Nagy, Anett Vajda (DOŠ Števanovci), Valéria Baksa, Attila Pfeiffer (OŠ Óriszentpéter), Alexand-

ra Csillag Gaál, Réka Sipos (OŠ Csákánydoroszló) oziroma Emilia Soós (OŠ Istvána Széchenyija Monošter).

Na podelitvi nagrad v razstavnem prostoru Slovenskega doma so bili na ogled še medeni in voščeni izdelki slovenskih čebelarjev, ki so prav tako simbolizirali, da je svetovni dan čebel povezan s Slovenci: 20. maj je namreč rojstni dan začetnika modernega čebelarstva, Slovenca Antona Janše.

»Načrtujemo, da bomo razstavo pozneje preselili v prostore Narodnega parka Órség, torej v Óriszentpéter,« je za konec povedala generalna konzulka Metka Lajnsček. »Upamo, da nam bodo takrat razmere že bolj naklonjene in bodo epidemiološki ukrepi dopuščali ogled večjemu številu obiskovalcev.« Najbolj domiselne panjske končnice bodo svoje dokončno mesto dobile na slovenskem čebelnjaku na Slovenski vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku. (Slika na 1. strani: Ob svetovnem dnevu čebel se je največ šolarjev odločilo, da naslika motiv s čebelico.)

-dm-
foto: K. Holec

Prvi stopaj do pauva tikvini guščic

Pri Društvu porabski slovenski penzionistov smo 2018. leta začnili saméj pauvati tikvi z guščici v lupinjay, zatok aj leko pomagamo goradržati indašnje paversko šego. Z ene strani delo s štjiri na rokau, drugo pa lõpanje guščic. Dočas, ka so nam lõpanje omogaučili vert Feri Dančec z ženauv, teticov Irinkov v Slovenskoj vesi, smo s pauvanjom nišoga dela nej meli. Naleki smo bili, samo smo svojim penzionistom na znanje dali, gda pa kama demo, steri so trno radi prišli. Vse smo meli pripravljeno v domanjoi krčmeji, zakoj sta se vert pa vertinja pobrigala. Tisto bëjla prava, karažna družba, vsi smo se leko redno vönagončali, na konci nas pa ver-

tinja furt bogato pogostila tü. No, od tistoga mau je vcejlak ovak, vejpa mi ne pauvamo na tašni velki njivaj, etak dosta menje guščic mamu. Samo eno leto smo lõpali doma pri Micki Bajzek na Židovi, drugo leto smo pa njali, aj dveletni pauv vküper mamu, ka tak več lüstva leko pozovemo vküp v števanovski kulturni daum, kam bi domanje mlajše tü pozvali. Žal, tau nam je covid-19 prejkpotegno. Vöjpajmo, ka letos leko spunimo svoj zaostanjeni plan. Vrejmen je v tej zadnji lejtaj tü nika lagvo migalo, od velke vročine je dosta tikvi zgorelo, zagnililo ali so nej mogle vözrasti. Zdam smo si gora djali, ka vseeno letos eštje sprobamo, ka pa ka več pauva leko dobëjmo. Za tikvi pauvanje mamu 12 žensk pa dva moška, steri vsi z veseldjom pridejo, najraj bi vsi prišli, depa nagnauk nas je dosta. Letos smo 10. majuša meli tašo vrejmen pa tak dobro vlažno zemlau, ka smo se vcuj sprajle štiri ženske Ančika Nemet, Eržika Szabó, Marija Mesics s Pištinom Kovačom ali po domanjom Sabatinim. Ženske smo najprvim dola oprajle travo, stera je zavolé časa mejla vözrasti. Pišti nam je potisim goraokopo z rotacijsko motikov v djeseni gorazorano zemlau, stera je redno bëjla dolazabita. Na tau tü furt mamu brigo, ka nagnauk opravimo cejlo delo, zatok aj kavutje ne vidijo, gde je friška zemla, ka nam te guščice vösklükajo. Najprvim smo rede vözvlačile. aj nišo formo ma njiva, gda do že tikvi vedrila. Delo smo si tak razdelile, aj zemla vse menje leko vöposena. Po redaj smo bole na rejdko skopale lõjknje, potistim je ena graubala, druga že zemlau gora vlačila, tretja 4-5 guščic dejvala nota, aj za gvüšno vöpridejo. Nej gvüšno, ka vsakša leko čička. Oslejdijim smo pa na tenke zemlau gora potegnile pa go malo dolaspäckale z motikov, nej ka bi kakšen nagel dež vözepero guščice. Brazde smo tü lepau gorapotegnile, aj lejpo njivo njamo za seov. Z delom smo zgotovile prejk tri vöre, gda smo si malo privauščile čas za počitek pa za druženje.

Vsejm ženam se zavalim, ka so z veseldjom prišle, z dobro volau delale pa dosta smejšnoga pogučavale. Že kumar čakamo, gda mo leko pa vküper delale, ka se pa dobro leko vö nasmejemo. Na konci smo si privauščile čas za kakšen sendvič, vmes smo si žejo tü mogle pogasiti, ka bi ovak sline nej mele. Našo delo se že za pet dni pokazalo, v soboto so se že tikvi vötiskale. Telko znanamüje, če so guščice dobroga ipa nota namočane v žaganco pa zemla zavole vlage ma. Zdaj té dež je pa trno dobroga ipa prišo za tikvi ranč tak kak za vse drugi pauv.

Klara Fodor

Pod Srebrnim brejgom ...

... se na konci tunela sveklina vidi. Nej zatoga volo, ka bi se ekonomska situacija tak nagnauk na baukše obrnula. Zavolo betega, ka je cejlo mater Zemlo skur dojstavo. Vse več pa vse več se leko dela, vse več pa vse več lüdi se leko vküper najde na stadionaj, v kulturni ramaj, v boži ramaj tö pa v krčmaj ranč tak. Gestejo eške nekšne regule, steri se trbej držati, depa sveklina se dun vidi.

Svojo sveklino nogometiši Mure tö vidijo. Kak so neka lüdi dun na stadion pistili, labda vse več pa vse več nut v gol dé. Pa nej v Murin gol, v tistoga, prauti sterim brsajo. Nagnauk so se najšli na pragi, ka leko prvaki (bajnokok) gratajo. Enim favoritom je remen malo dojspadno pa eške samo malo njim fali, ka na vrekjek staupijo. Euforija v Murski Soboti je že na vrekjeki, kak pa de tadale z njivim klobom ta na vrekjek šlau, eške malo, pa de se vidlo. V Evropi do brsali, tau je že gvüšno gé, samo ške tista pika na »i« njim fali. Tista pika, stero je dosta bole bogata Olimpija iz Ljubljane že zgabila, njeni krepki nogometiši pa so djaukali kak mlajši, gda je eden mali klub, steri 5-krat menje pejnez ma, srejdji Ljubljane njim pokazo, kak trbej sréc meti.

Vse bole kmično, eške bole kmično, je na slovenskom medijskom podiumu gratalo. Premier Janša pa njegva ekipa je pipo za medije vcejlak dojzaškrnula. Zaprav za tiste medije jo je zaškrnula, steri po njegvi nautaj ne igrajo, ne popevajo. Tak je znauva Radio Študent za vüje daubo. Pred mejsecami smo že od toga pisali: prvi študentski radio v Evropi škejo na nikoj djasti, se že dugo vej. Zdaj je slejgnji finančni naužic v rbet daubo. Dapa uni delajo tadale, za svojo pravico do na najvišišo biroviyo šli. Morajo, vej pa država je tista, stera je zavezana tomi, ka ga mora finansejirati. Pa je nej samo té radio finačno infuzijoz zgübo, eške dosta novin pa drugi medijov se je v istom košari najšlo. Na drugom kraji pa njegva partija SDS svoje nauve novine de vödala, za stere pejnez nede sfalilo. Pa vse tau se godi na pragi, gda Slovenija za pau leta EU prejkvzeme!

Posvejt se je na granici s Porabjom tö pokazo. Slovenska policija kontrole na granici s Porabjom več ne dela. Gvüšno, ka se tau zavolo vse bole baukšoga covid kejpa godi. Pa zavolo toga, ka lidge so rejsan se kcuj k tomi vzeli, ka pasko majo, kama dejo, zakoj dejo pa ka na velke se z lidami ne dobivajo. Tak več na granici nedo negativne teste prosili, nede trbelo papejrov od inekcij kazati. Na granici s Hrvaško eške po starom ostane. Na njoj eške vsigdar kontrola stodji. Je pa pijtanje, kak do tau vleti kontrolejrali. Vej se, ka Slovenci so zalübleni v hrvaško maurdje. Eno leto nazaj so njivi turizem rešavali, letos do ga znauva. Depa lani je ranč un na nauvo beteg ta do neba zdigno, zvekšoga ranč zavolo turistov, ka so na Hrvaškom bili. Kak de se kontrola delala? Tau še niške ne vej, gvüšno pa je že tau, ka zavolo nje do kilometere duge kolone, kak v tisti časaj, gda sta Slovenija pa Hrvaška eške nej v EU-ni bile. Kakoli, steri je nej dveji igli v rame daubo, té de si noge doma v škafi ladiu.

Srebrni brejg nikan nede šau. Njemi je zavole bilau, gda ga je ške Panonsko maurdje ladilo. De pa za Muro pesnice držo, aj dun prvo paut slovenski prvak v nogometi grata.

Miki Roš

... DO MADŽARSKE

Parlament podaljšal izredno stanje

Prejšnji torek je parlament s 128 glasovi za in 58 glasovi proti podaljšal izredno stanje (vladanje z dekreti), ki bo veljalo do 15. dneva jesenskega zasedanja državnega zbora. Izglasovanje prejšnjega izrednega stanja zaradi epidemije je veljalo do 23. maja.

Vlada je v obrazložitvi navedla, da je vladanje z dekreti bilo primerno sredstvo v boju proti epidemiji, saj je omogočalo sprejemanje hitrih ukrepov. Čeprav ima država zelo dobre rezultate pri cepljenju prebivalstva, se širi po Evropi novi mutanti virusa, zato se zaenkrat ne da določiti, kdaj se bo končala pandemija. Prav zaradi zaščite prebivalstva in zaščite delovnih mest je utemeljeno podaljšanje izrednega stanja, ki pa se lahko – če epidemiološka slika to dovoljuje – prekine tudi prej.

Ni diplome brez jezikovnega izpita

Letos se verjetno kakih 25 tisoč diplom ne bo izdalo, čeprav so absolventi zadoščali vsem pogojem, le jezikovnih izpitov niso naredili. To so na podlagi aprilske raziskave ugotovili pri Državni konferenci študentskih samouprav. Kljub temu da so se zaradi epidemije 4. marca zaprle tudi jezikovne šole, je pouk potekal na daljavo, izpitov pa ni bilo. Ministrstvo za tehnologijo in inovacije, pod katerega spada visoko šolstvo, ne razmišlja o tem, da bi študente oprostilo polaganj jezikovnih izpitov, ki so potrebni za diplomu tako na prvi kot drugi na stopnji.

Lani, ko je v času prvega vala epidemije veljalo, da se diplome lahko podelijo tudi brez jezikovnih izpitov, so izdali 110 tisoč diplom. Diplome so brez jezikovnih izpitov lahko dobili vsi tisti študentje, ki so zaključne izpite naredili do 31. avgusta 2020.

Samo nauri človek rad dela

Kak sem se prejšnji keden vozo po Slovenski vesi v tistem deževnem časi, sem več nišoga vüpanja nej emo, ka bi najšo koga, s terim bi se leko malo pogučavo ali stare kejpe gledo. Kak etak zmišlavam, gnauk samo Šteizlina zaglednem z ednim malim psam na terasi. Brž stanem pa ga začnem spítavati, če ma čas pa kakšne stare kejpe, stere bi leko posliko pa malo se pogučavo od nji. »Mam, samo je prvin moram poiskati pa te ti valas dam, gda leko prideš,« pravi Šteizli. »Tau je tak nej dobro,« pravim, »mena bi zdaj trbelo, zato ka je velka süča.« »Dobro, poj, nika že najdem, če vse ranč nej.« »Nej baja, mena že dva, trgé kejpí tó dojdajo. Kak pravijo, če je sila, vrag še mójo zej.«

- Karči, tvoji stariške so z Ritkarovec bili pa ti si tó tam gorrasso. Kak ste se vi

Njegvo menje je Károly, dapa vsi ga za Šteizlina zovejo

dje vsigdar se caunajo tvoja sina, tau ma kričijo, ka Šteizli. Te mama prajla, vej pa ka drügo bi ma leko kričali, če ma je tau redno ime (priimek).«

- Najsterjši kejp, ka si ga najšo, se je v Braziliji redo, sto so na taum kejpí?

»Moj dejdek, baba pa tetica, stera se je že v Braziliji naraudila.«

- Kelko bratov pa sestere so meli tvoj oča?

»Edna pausestra je na Gore-

Sledkar sta te moj dejdek pa baba, gda je že njim nej tak dobro šlau v Braziliji, domau stela pridti. Te je naš stari (oče govorca) pravo, ka so njega tū njali kak mačka, zdaj de je te on na stare dni tadržo. Pa tak so te nej prišli domau.«

- Odkec je bila tvoja mati?

»Ona je z Gorejnoga Senika bila, da se je oženila, te je v Ritkarovce odišla, ta, kak je oča doma bijo.«

- Kelko je vas bilau mlajšov?

»Müva sva samo dva bila z bratom, depa nama je tam fejest dobro bilau gorarasti, vejn zato, ka te sva še mladi-va bila. Depa ovak tó, te je še ovakšo lüstvo bilau, te je še dosta lüdi bilau, zdaj je že 80 procentov lüdi mrlau, stere sem tam pozno.«

- Je eden kejp, gde sta z bratom fejest võzravnjana, ka je te bilau?

»Ne vejim, ka je moglo biti, leko ka samo tak sva se dala dolavzeti, aj mava eden spomin s tisti lejt. Če dobro vejim, te tjejp je mamin brat naredo, zato ka on je emo mašin.«

- Kak tau, ka sta obadva v Slovesnko ves prišla?

»Zato ka redeči (komunisti-op.urednice) so nas zagnali, moja mati je gnauk tašoma nika tazabejlila, steroga rauka je daleč dosegnila, tak smo te nej mogli nej v Ritkarovci pa nej na Gorenjom Seniki zidati, zato ka smo nej dobili dovoljenja. Tak je te Vajnina baba tū v Slovenski vesi sprajla kak mena tak brata eden ram, steroga smo leko tjüpili.«

- Zaka?

»Zato ka smo mi vsigdar dobri bili, ona je pri nas slüžila, pri nas gorrassa, gda je deklčina bila. Gda se je oženila, te je moj dejdak njej dau edno brejo telico pa lejs, ka so si leko rame vreddjemali. Zato smo mi z njauv spoj dobri bili, pa te zavolo tauga so nam v Slovenski vesi sprajli

ram. Tak je bilau, najprvin brati, sledkar pa te toga ram smo dojtjüpli.«

- Maš sodački kejp tó.

»Tauga so te naredli, gda sem rutjivo. Najprvin v Körmend,

Kejp iz Brazilije: očini stariške pa sestra (njegvi stariške pa tetica)

sledkar so me prejkjiali v Petrovo selo. Tam je dobro bilau, zato ka tam Hrvati živejo, pa dobro smo se sporazmeli. Tam smo niše dekle meli pa te zavolo toga so nas prejkjiali v Sombotel.«

- Maš eden kejp, gde so oča pa koze dolavzete, gde je

gda je stari nazaj ozdravo, te je mena vsigdar pravo, aj koze nazajtjüpipim. Dja sem tak delo, kak če bi nej čüjo, sladkar sem pa samo obečavo, ka vej tjüpim, če baudejo na odajo, sam v sebi sem si mislo, te nikdar neš emo, če boš name čako. Depa stari me je znoro, nagučo je sausada Fülöpa pa on ma je spravo koze.«

- Maš eden šapejrt tó dolaposlikanoga, zaka?

»Zato ka je tau naš nutrazozidani špajert bijo, pri taum špajerti sem se dosta sagrejšvo, mama pa pekla kak v peči tak v reglini, na špajerti pa tjüjala vsefele dobroga. Staro

lüstvo je nej nauro bilau, dosta bola maudro so vse napravli kak gnesden.«

- Kak pa gnesden živeš tū v Slovensko vesi?

»Vejš, tau je tak, če si manjasti, te nin ne moreš živeti. Dja, njegvoga sveca, dosta sem delo, vejn pulonje bi se mi

Oče je trno rad emo koze

po iži tam zvali?

»Name so tak zvali, ka Filipin Karči, zato ka mi smo se tam po iži spaudnji Filipini zvali. Gda sem dja leta 1974 sé v Slovensko ves prišo, te je Lacina Domjana mati mojoj materi prajla, ka »llonka, nika delaj, zato ka drügi po-

njom Seniki bila, edna sestra pa brat sta se v Braziliji naraudila, oča pa tój doma austo.«

- Kak tau, ka so oča doma v Ritkarovci ostali?

»Zato ka so njega tū njali, gda je leto star bijo, njega je njegvi stari dejdek gorzrano.

Brata v mladi lejtaj

tau?

»Tau je doma pri nas v Ritkarovci, stari je spoj rad emo koze, on je še dojijo tó. Gda je betežen grato, dja sem odtecatavó dojtjüdo, telko je kozdjo mlejko nej bilau vrejčno, ka sem dja na benzin tapocero. Tak smo te koze odali, depa

nej trbelo mantrati, depa te je še človek mladi bijo pa rad je delo. Istina, na tau je mena gnauk eden človek tak pravo v krčmej, ka samo nauri človek rad dela.«

(Kejp na 1. strani: Sodak je bijo v Petrovom seli.)

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 38.

GDE EŠKE ZVEJZDE OVAK SVEJTIO

Če smo se etognauk drlanckali po bregaj Mátre, se zdaj podajmo k novej bregauv Bükk. Ta krajina, *Bükkalja* sliši k Narodnoma parki Bükk, prejnó pèla dosta turistični pa pikiklaški poti. Erična je po svoji termalni kaupancaj, depa po svojoj žmanoj vinskoy kraplito.

Gda so v vesnici *Bükkábrány* lignit vókopali, so 60 mejterov

manji »črni« črešenj.

Pomalek smo prišli v krajino *Matyófold*, k šteroj slišijo varaš *Mezőkövesd* in vesnici Tard pa Szentistván. »Matyónge« so tisti katoličanji, šteri so gordržali svojo vóro med kauliškim kalavini. Najbole erični so gratali v drugoj polovici 19. stoletja zavolo svojoga farbastoga vóšivanja, štero je leta 2012 prišlo na lišto sve-

v *Füzesabony*, šteri varaš je edno veuko železniško vozlišče. Njegli najbole erični turist je biu gvúšno Sándor Petöfi - na tabli v krčmej »Gelej« leko preštémo, ka je tam dostakrat prespau.

Med bregami Bükk in Mátra, v dolini potoka Eger je sveti Števan stvauro središče púšpekije - varaš *Eger* je prej po djauiš (*»égerfa«*) ime daubo. Krau Béla IV. je dau tam v 13. stoletji zozidati kameni grad, mesto pa je najbole cvelo pod humanističnimi púšpekami v cajti krala Matjaša. Leta 1828 so v Egeri oprli prvo visiko šaulo za škonike madžarske rejči.

Gda pridemo v »varaš baroka in vina«, je dobro, če se eden cejli den zadržavamo na gradi. Vrkaj je »trdnjava Gergelya« dobila imé po Gergelyi Bornemisszi, šteroga mladencia skoro vsikši Madžar pozna z romana »Zvezde nad Egerom«. Pisatelj Géza Gárdonyi dojspiše, kak so vogrski vitezi leta 1552 obranili grad pred Törki - ne vej pa vsikši, ka so Osmani leta 1596 donk prejkvzeli varaš in ga 91 lejt držali.

V ednoj trdnjavi na gradi si leko poglednemo panoptikum, gde se »z oči v oči« srečamo s kapetanom grada Istvánom Dobónom, depa s sultanom Sulejmanom tó. Splača se spistiti pod zemlau, vej pa v »skrivnom tuneli« leko spoznamo najstarejšo zgodovino grada. Gda je Gárdonyi piso svojo erično knigo, se je dokončno spakivo v Eger. Tak fejst je delo, ka se je notzapro v svojo ižo in eške okenške polkne je nej goropro.

Če se šetamo po nadpúšpekovom varaši, eške dosta kaj lejpoga leko vidimo. Na priliki baročno županijsko ižo, na dvoriški štere je nekda stala županijska vauza - v njej je zdaj športni muzej. Na konci ulice Kossuth stoji Univerza Károlya Eszterházya, šteri je biu skoro štirideset lejt púšpek

v Egeri. Če rejsan ma je cesarica Marija Terezija nej dopistila, ka bi visiko šaulo stvauro, so po njenoj smrti donk oprli licej v varaši. Pri tajoj zidini se zdigava 53 mejterov visiki »Čalejrov törem«, gde leko vsi najgir lidgé spoznajo čüde zvezd in fizike.

Bazilika v Egeri je druga najvejša katedrala v rosagi, duga je 90 mejterov. V klasicistič-

vali v božansko žensko, boginjo lübezni. Drugi pa pravijo, ka je dolina prej dobila ime po ednoj trnok lejpoj paverkinji ali ednoj gizdavoy gospočkej sneji. (Edno je gvúšno: tihinci žmetno vópovejo tau ime).

V tom dauili zvün bejluga vina z imenom »egerska zvezda« leko koštavamo erično črno

Trg Istvána Dobóna, središče varaša Eger - kapetan na srejni nastrgava, ali prijaha törski neprijatelj prauti gradi

pod zemlauv najšli tri mejtere kusta stebila od 8 miljaunov lejt stari rastov. Ta so zdaj vópostavljena v Miskolci, veški muzej pa nutpokaže indašnja rudarsko meštirijo. Bližanja vés *Cserépváralja* je dobila imé po gradi, od šteroga gnes več samo ostaline stene stogijo. Če pa že tam klantivamo, se splača pogledniti »iže v djamaj« (barlanglakások), v šteraj so inda svejta svoj dom najšli srmacke, gnes so pa tam vónapravili luksuzne turistične sobe s künjami.

V sausadnoj vési *Cserépfalu* je pod zemlauv djama »Subalyuk«, v šteroj so najšli ednoga najstarejšoga pračlovóka (ósember) v cejloj srejdnoj Evropi. V ednom vulkanskom bregej nad bližanjov vesnicov *Szomolya* pa so vózdumbane lüknje, za štere ništerni brodiyo, ka so tam pokapali mrtvece ali darüvali poganskim bogauvom, drugi pa tau, ka so tam držali čfele. V tajoj vesi organizerajo vsikšoga juniuša festival erični do-

tozne erbe UNESCO-na.

Po legendi je gnauk ednoga legéna odneso vrag in ga samo tak sto nazajdati njegvoj dekli, če ma tista puni förtok rauž prinesé. Bila je zima, zatok je sneja cejli svoj förtok vózošila s cvejtamí. Nazaj je dobila svojoga lüboga, od tistoga mau pa domanji podje tó farbaste förtoke nosijo. »Matyó« ženske tak rade šivajo, ka so eške Božo Mater Marijo v ednoj kapejli v vóšivani gvant naravnale. Tam vidimo na stenej edno fresko tó, na šteroj v procesiji na tejlóv stapajajo vörnícke - vsi v domanjoj vóšivanoj noši.

Če je nekak že odo v Mezőkövesdi, nikdar ne pozabi, kak voda po žvepli vonja - s svojimi 60 stopinjami nam pomaga prauti reumi ali pa če nas nogé fejst bolijo. Po kaupanji se splača napautiti v bližanji *Szilhalom*, gde na ednoj interaktivnoj razstavi nutpokažejo vse etnografske krajine stare Vogrske. S cugom pa se leko dale odpelamo

»Matyó« ženske so pri tradicionalnom vóšivanji samo zeleno, redečo, žuto pa sivo farbo nücali - med motivi so bile rauže, črejvli, ftiči in bombrícke

nom štiluši so go zozidali v prvoy polovici 19. stoletja, znautra má orgole z 8700 žveglami, v törmi pa štiri zvoné. Z ov kraj pošitje stogi púšpekijška knjižnica, v šteroj držijo 170 gezero knjig, najstareša je z leta 1048. Bližanja nadpúšpekova palača pa je najvejša dühovniška rezidenca v cejlom rosagi.

Svete zidine majo v Egeri drugi vörnícke tó. Pravoslavna srbska cerkev je najbole poznana po svojom ikonostasi z Jezošom, apoštolami, svetci in proroki, če pa splezdimo po 97 stubaj törskogoga minareta, se nam z visine 40 mejterov opré čüdivitna panorama. Po plezdenji se leko malo zdene-mo v törskoj kaupanci, štera má šest bazenov, najstarejšoga z leta 1610.

Ime Egera je krepko povezano z »dolinov lejpe ženske« (*Szépaszony-völgy*), štero ne smejo vónjati lübiteli vina in gastronomije. Ništerni brodiyo, ka je tau ime prišlo od edne indašnje vóre, v šteroj so vór-

»egersko bikovo krv« tó. Legenda pravi, ka so törski sodacke za redečo farbo na licaj vogrski vitezov brodili, ka je od bikove krvi. V istini jim je batrivnost dalo žmano črno vino, zatok so se več nej bódjali smrti.

Za konec pa eške dve zanimivosti z Egera. V varaši najdemo muzej skupine Beatles, za šteroga sta relikvije vküppobrara dva lübitela engliške beat-muzike. Drugo pa je »Marcipanja Kopcsik«, gde si leko poglednemo 150 predmetov s cukerne mase. Najlepša je takzvana »baročna soba«, gde je od poda do plafona vse napravljeno s cukra.

Če smo zejli telko dobraut, ka nam želaudec gorpauči, pa koštavali telko žmane kraple, ka se nam že vrti v glavej, odpočinimo si malo. Čaka nas strma paut po bregaj Bükka ...

-dm-

foto: mtu.gov.hu in pixabay.com

SMEJ NA LICI – ODJEN V OČAJ

»Bojte veseli! Radostna miseu batrivi srcé in pomaga človeki, ka ostane dober.« Tau je emo šegau gučati **sveti Filip Neri (Néri Szent Fülöp)**, šteri je biu trnok ve-sele nature. Eričen nemški pesnik Goethe ga je zvau »humoristični svetnik« - in rejsan, za patronuša so ga

odebrali humoristi. Filip je nej sto, ka bi ga meli za posabnoga, zatok se je včasí drejkt tak ponašo, kak liki bi malo norlavi biu. Trnok je dojgledo gizdavost, štero je držo za najvejšo nevarnost za bogolúbno življenje.

Filip se je narau-do 21. juliuša 1515 v taljanski Firencaj. Sunčna krajina Toskana je v njem zbidila lübezen do na-

nature, bogata kultura v varaši pa volau do umetnosti. Gda je zadaubo osemnajset lejt, je odišo slüžit k svojoma bogatoma strici, de se je pa po ednom leti raj spakivo v Romo.

Gnauk je samo začüto pozvanje po apoštolskom deli. Začno je pomagati zapüščenim betežnikom, na ulici je pripovejdo hejce. Gda je zadaubo zavüpanje lidi, so ma tisti povödali svoje probleme. V trestišestom leti so ga posvetili v dühovnika, živo je v najvejšom srmastvi. Po petnajst vör je sejdo v spauvednici, de so pa vörnícke k njemi prihajali v njegvo domanjo sobo tö.

Filip je grato apoštol Rome, poslušali so ga od pápe do mali frnancov. Mlajši so ga trnok radi meli, ž njimi je odo vö v naturo, ka bi jim približo Božo lépoto. Gor

jim je što z dobri knjig, včiu je je, ka morejo gorpoiskati starčke, betežnike in srma-ke.

Mrau je 26. majuša 1595, že za dva mejseca so ga steli zglasiti za svetnika. V Romi je grato dén »Dobroga Pip-pona« veuki ljudski svetek.

Ivana Orleanska je vodila domovinsko bojno Francuzov prauti Englandarom - kak devico so go žežgali

Slovenski dijak, pesnik in mantrnik **blajženi Lojze Grozde** je za Kristoša smrt pretrpo v svojom dvajsetom leti, med drügov svetovnov bojnov so ga vmorili partizange. Za 50. oblejtnico njegve smrti je Nadpüšpekija Ljubljana začnila proces za njegvo beatifikacijo, po Antoni Martini Slomšeki so ga za drügoga slovenskoga blajženoga zglasili juniuša 2010 na Slovenskom evharističnom kongresi v Celji.

Lojze Grozde se je narau-do 27. majuša 1923 na Dolenjskom kak nezakonsko dejte. Gda se je njegva mati oženi-la z ednim drüгим moškim, je austo pri žlati. Dobraut-niki so ma pomagali, ka se je leko včiu na klasičnoj gimnaziji v Ljubljani, gde je začno pisati literarna dela. Bui je član dijaške Katoličanjске akcije, na slejdnja

leta njegovoga šaulanja pa se je spistila senca bojne.

Zaman so ga dojgučali, na konci leta 1942 se je napau-to domau. 1. januara 1943 je biu eške pri svetoj meši v cistercijanskom klauštri v Stični, te pa se je s cugom odpelo do varaša Trebnje. Tam je gorseu na edna kaula, v vesnici Mirna pa ga je stavila partizanska štraža. V bližanjoj krčmej so ga vöslüšali in brodili, ka je špijon, vej je pa pri sebi emo taljanski pasoš in cerkvene knjige. Partizange so dijaka včasik vmorili, njegvo tejló so 23. februara najšli šaularge. Nej je sprnelo, zavolo bojne pa so ga nej mogli pokopati v domanjoj fari.

Lojzeta Grozdetá vidimo na kejpaj v dijačkom gvanti s knjigov in palmov v rokej, za patronuša ga držijo pesniki, šaularge in štanderge.

Če rejsan je nej biu Slovenec, moremo pripovejdati o **svetom Maksimi Emonskom**, šteri je biu püšpek v tistom antičnom varaši, šteri je stau na mesti gnešnje Ljubljane.

Pod ednim kipom pod kupolov ljubljanske katedrale zdaj piše: »Sveti Maksim, emonski püšpek, patronuš té bazilike in varaša, apoštol domovine; krono mantrništva je zadaubo pod vdarci kamlov. Svetimo ga 29. majuša.« Do leta 1961 je biu sveti Maksim tretji patronuš ljubljanske püšpekije, včasik za svetim Mohorom in Fortunatom.

O Maksimi Emonskom ne vejmo dosta gvüšnoga, njegvo ime pa leko na priliko prestémo med püšpeki na koncili v Akvileji leta 381 ali pod dokumentom s sinode v Milani leta 390. Leko smo pa gvüšni, ka so bili varašanci Emone v časi püšpeka Maksima trnok bogaboječí: mesto je mejlo edno drüžbo asketov in Baugi posveče-

ni devic. Takše skupine so tistoga ipa delüvale samo v najvejši vörski središčaj, na priliko v Romi, Milani ali Akvileji. Sveti Hieronim, šteri je dojobrno Sveto pismo na latinsko rejč, je dobro pozno emonske askete in jim večkrat piso.

Žmetno damo valati, ka bi té

O Filipi Nerini so napravili eričen film »Bojte dobri, če ste leko« - »veseli svetnik« se je dosta spravlo z zapüščenimi mlajšami

goreče lidi vodo nekaj drügi kak liki Maksim. Svedočanstvo za njegvo svetost je tista emonska bazilika tö, od štere ostaline so v Ljubljani najšli leta 1969. In če je že tau veuko cerkev nej dau zozidati sam püšpek Maksim, je gvüšno, ka je za tau delo un vse potrebno naleko. Ne vejmo pa, ali je biu rejsan mantrnik. Sveti Hieronim leta 396 v ednom pismi piše, ka so barbarska lüstva v krajini kauli Emone porüšila cerkve, k oltarom privezala konje in vmorila dühovnike - med njimi prej püšpeka Maksima tö.

Zgodovina pozna samo malo takši prausni lidi, o šteraj bi se telko gučalo, kak o Jeanne d'Arc, ali **svetoj Ivani Orleanskoj (Szent Johanna)**. Francuzi go že več kak pau gezerolejtja dičijo kak

peldo domovinske lübežni, kak minto francuskoga düha. Ta paverska dekla je gorbidila svoj narod, ka se je rejšo engliškoga djarma.

Ivana Orleanska je živela v prvoj polovici 15. stoletja, v cajti staulejtne bojne med Englandom in Francuskov.

V svojom trinajsetom leti je en den čüla glas, aj živé bogaboječé in se s kem več zdržava v cerkvi. Glas nadangela Mihaela go je vsikdar večkrat pošilo v bojno, ka bi oslobodila svojo domovino od Englandarov.

Apriliša 1429 se je Ivana na bejlom konji in v viteškom gvanti podala na tau veuko delo. Svoje sodake je zazovala k krščanjskomi žitki, kazala

je takšo mauč, ka so go vsi poštüvali in baugali. Za en malo je vözagnala Angleže s srejdne in vzhodne Francuske, juliuša pa je že sprevajala krala Karla VII. na kronanje v Reims. Njena pelda je batrivila več gezero nauvi sodakov, ka bi cejlak oslobodili domovino - krau pa je podpisó sramotni mér z Englandari.

Ivana je nej gorenjala, sprtoleti 1430 se je povrnaula na bojno paule. Pri varaši Compiegne pa so go Angleži zgrabili in go postavili pred cerkveno biroviyo - zavolo »krivovörstva in čalarije«. 30. majuša 1431 so go kak grejšnico na odnji žežgali, Devica Orleanska pa je pred smrtjov glasno molila za vse navzauče.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

PETEK, 28.05.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Ugriznimo znanost, Albinizem, oddaja o znanosti, 10.55 Vrtičkarji, Srečno novo leto, slovenska nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Prislunhimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.10 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.55 Danin dinosvet, kanadska otroška nanizanka, 16.15 Osvežilna fronta, Samozavest, oddaja za mladostnike, 16.40 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Slovenski magazin, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 V petek zvečer, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Vrtoglavica, ameriški film, 1.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.40 Napovedujemo

PETEK, 28.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.30 Dobro jutro, 13.15 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.00 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.30 Migaj z nami, oddaja za razgibano življenje, 15.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne, Kazahstan : Kanada, skupine, 18.00 Kameleoni - Beatlesi nekdanje Jugoslavije, dokumentarni film, 20.00 Kdo laže? (II.), britanska nadaljevanka, 20.50 Talent, koprodukcijski film, 22.30 Ujete v medmrežju, češko-slovaška dokumentarna oddaja, 23.35 Moje mnenje, Otroci v spletu zlorab, 0.25 Hokej - svetovno prvenstvo elitne, Kazahstan : Kanada, skupine, 2.25 Videotrak, 3.25 Info kanal

SOBOTA, 29.05.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 9.55 Male sive celice, 10.35 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 10.55 Holly Hobbie, kanadska mladinska nadaljevanka, 11.35 Tarča, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.05 Podjetno naprej, Snopje, gradnja hiš iz naravnih materialov, 14.55 Sveti prostori, Cerkve - stremenje k svetlobi, francoska dokumentarna serija, 15.50 Čokoladne sanje, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.45 Zadnja beseda! - izbor, 18.35 Ozare, 18.40 Vrtno prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.05 Bunkica, ameriški film, 22.00 Hudičeve igre (I.), ameriško-italijanska nadaljevanka, 22.55 Poročila, Šport, Vreme, 23.20 Sedmi pečat: Zimske muhe, koprodukcijski film, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

SOBOTA, 29.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci, Meri Bozovičar, 11.05 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 12.25 Ne grem na koleno, dokumentarni film, 13.30 Marko Hatlak & FUN tango, 14.30 3/4, bolgarsko-nemški film, 16.05 Pilotni koncert Berlinskih filharmonikov, 17.35 Poklic Arne, dokumentarna oddaja, 18.25 Avtomobilnost, 19.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne, Nemčija : Finska, skupine, 21.40 Zvezdana, 22.35 Nina, koncert Nine Pušlar v Križankah, izbor, 0.20 Šport, 1.50 Videotrak, 2.45 Info kanal

NEDELJA, 30.05.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, Nedelja, prosti dan, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.45 Zelena generacija/Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 V petek zvečer, 15.05 Mia, italijanski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Joker, kviz, 18.15 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali, Amalfijska obala, kulinarčno-popotniška oddaja, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Leteča Holandca, nizozemska nadaljevanka, 20.55 Intervju,

21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Trst pet življenjskih zemljevidov, dokumentarni film, 23.20 Navdih klasike, Violinist Domen Lorenz (V. Monti: Čardaš), 23.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23.50 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 0.45 Napovedujemo

NEDELJA, 30.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Duhovni utrip, 7.15 Koda, 7.40 Ugriznimo znanost, Albinizem, oddaja o znanosti, 8.10 Glasbena matineja: V. Parma, I. Grdina: Ženin v zagati, koncertna izvedba operete, 10.00 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.50 Po Tihem oceanu s Samom Neillom, Iskanje Severozahodnega prehoda z ladjo Resolution, potopis, 13.00 Na lepše, 13.50 Ambienti, 14.30 Ciril zgodba o odpuščanju, 15.00 Posvetitev in umestitev celjskega škofa, 17.25 Pacifiški losos, rdeča riba, ruska dokumentarna oddaja, 18.25 Slovensko olimpijsko stoletje, dokumentarna serija, 19.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne, Švedska : Slovaška, skupine, 21.40 Žrebanje Lota, 21.50 Reli Velenje, reportaža, 22.20 Zvezdana, 23.20 Šport, 0.50 Videotrak, 1.50 Info kanal

PONEDELJEK, 31.05.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Prišla je sreča (I.), Ko sva se spoznala in se zasovražila, italijanska nadaljevanka, 10.10 Obzorja duha, Nedelja, prosti dan, 11.00 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 S-prehodi, Čezoceanske potniške ladje, 15.30 Dober dan, Koroska, 16.00 Timi gre, risanka, 16.10 Šola za pošasti, risanka, 16.20 Muk, risanka, 16.30 Mladički, Premikanje, dokumentarna serija za otroke, 16.40 Gudrun, vikinška kraljična, Norveški sokol, otroška serija, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Podjetno naprej, 18.00 Nejko, risanka, 18.05 Simon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Umetni raj, 23.30 Glasbeni večer: Ivo Pogorelič, Simfoniki RTV Slovenija in Marko Munih, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

PONEDELJEK, 31.05.2021, I. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.30 Dobro jutro, 13.30 Prislunhimo tišini, Gluhi v prometu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.00 Hiške, dokumentarni film, 14.50 Na lepše, 15.40 Zadnja beseda! - izbor, 16.40 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.30 Zelena generacija/Young Village Folk, 17.50 Nogomet - UEFA evropsko prvenstvo do 21 let, Španija : Hrvaška, četrtfinale, 19.55 Po Tihem oceanu s Samom Neillom, Z ladjo Resolution na Havaje, potopis, 20.50 Nogomet - UEFA evropsko prvenstvo do 21 let, Portugalska : Italija, četrtfinale, 22.50 Podjetno naprej, 23.30 Nisem ji pomahala, ko se je odpejla z busom, čeprav vem, da je pogledala ven, kratka TV-igra AGRFT, 23.40 Potenje morskega jezka, kratka TV-igra AGRFT, 0.00 Punca brez imena, kratka TV-igra AGRFT, 0.30 Videotrak, 1.30 Info kanal

TOREK, 01.06.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 10.15 Umetni raj, 10.45 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Duhovni utrip, 15.15 Lučka - Pitypang, otroška oddaja, 15.55 Timi gre, risanka, 16.05 Žanov svet, risanka, 16.15 Nejko, risanka, 16.20 Z kot Zofka, mozaična oddaja za predšolske otroke, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, 18.00 Tib in Tamtam, risanka, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica dobre karme (III.), britanska nadaljevanka, 20.55 Resnica o izumiranju, britansko-ameriška dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini, prof.dr. Miloš Kobal-Borut, 1.35

Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.55 Napovedujemo

TOREK, 01.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 8.00 Videotrak, 9.10 Dobro jutro, 11.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne, Kanada : Finska, skupine, 14.00 Slovenski magazin, 14.25 Avtomobilnost, 15.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne, Slovaška : Češka, skupine, 17.50 Nogomet: prijateljska tekma - Severna Makedonija : Slovenija, 20.00 Ogroženi Amsterdam, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Obljuba, ameriško-španski film, 23.10 NaGlas! 0.25 Info kanal

SREDA, 02.06.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 10.10 Koda, 10.55 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Naveza, Odločne, močne in vztrajne, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Osmi dan, 15.15 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.30 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.00 Male sive celice, 16.40 Mučki, risanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Pečat in podpis, kratki dokumentarni film, 17.45 Na kratko, Ustavnost, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Josip Jurčič: Deseti brat, 18.05 Slastne medvedje zgodbe, risanka, 18.10 Slastni medvedji recepti, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Huda poroka, avstralski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Panoptikum, 23.50 Pečat in podpis, kratki dokumentarni film, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 02.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.30 Lučka - Pitypang, otroška oddaja, 11.00 Dobro jutro, 13.00 Mozartine Pomladno hrepenenje, Mate Bekavac in Simfoniki RTV Slovenija, 14.40 Ambienti, 15.30 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali, Amalfijska obala, kulinarčno-popotniška oddaja, 17.45 Mesto na robu, dokumentarni film, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Na utrip srca ob 100. obletnici rojstva Astorja Piazzolle: Tango Nuevo, francoski glasbeni dokumentarni film, 20.55 Moje mnenje, 21.55 Ku'damm 59, nemška nadaljevanka, 22.50 Pridež z nočjo, dokumentarni film, 23.40 Videotrak, 0.45 Info kanal

ČETRTEK, 03.06.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 10.15 Pečat in podpis, kratki dokumentarni film, 10.30 Na kratko, 10.40 TV-izložba, 10.55 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Naveza, Postala bom alpinistka, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Slovenski utrinki, 15.05 Težišče - Sūlypont, pogovorna oddaja, 15.35 TV-izložba, 15.55 Sobotni krompir, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, 18.00 V Goščavi, lutkovna nanizanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Dediščina Evrope: Victor Hugo - državni sovražnik, francoska nadaljevanka, 0.35 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

ČETRTEK, 03.06.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 9.10 Videotrak, 10.20 Dobro jutro, 12.20 Panoptikum, 13.30 V petek zvečer, 15.05 Hokej - svetovno prvenstvo elitne četrtfinale, skupine, 17.50 Nogomet - UEFA evropsko prvenstvo do 21 let, 19.50 Hokej - svetovno prvenstvo elitne četrtfinale, skupine, 21.55 Nogomet - UEFA evropsko prvenstvo do 21 let, 22.50 Ambienti, 23.20 Slovenska jazz scena: Big band RTV Slovenija in Don Menza, 0.20 Videotrak, 1.15 Info kanal

USTVARJALNI NATEČAJ

Republika Slovenija letos praznuje 30. obletnico svoje samostojnosti. Ob tej priložnosti vas vabimo, da sodelujete na ustvarjalnem natečaju z naslovom »SLOVENIJA ZAME«.

Natečaj je namenjen vsem, ki želite izraziti svoja občutja, vtise, opažanja in poglede povezane z matično domovino Slovenijo.

Narišete lahko risbo, ustvarite sliko, izdelate maketo, skulpturo ali kolaž. Svoje izdelke v fizični obliki (ne fotografirane) pošljite na sedež Zveze Slovencev na Madžarskem: 9970 Szentgotthárd/Monošter, Gárdonyi ulica 1.

Rok za oddajo likovnih del: **31. maj 2021.**

Prosimo vas, da izdelku priložite naslednje podatke: ime, priimek, starost, naslov, e-poštni naslov.

Izbrana dela bodo meseca julija razstavljeni na osrednji prireditvi ob praznovanju 30. obletnice samostojnosti Slovenije v Slovenskem domu v Monoštru. Po končani razstavi bomo izdelke vrnil lastnikom.

Za podrobnejše informacije se obrnite na telefonski številki +36 94 380 208 ali na naslednja e-poštna naslova: biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com

Avtorji likovnih del se strinjajo z objavo poslanih del in osebnih podatkov za potrebe promocije natečaja.

ALKOTÓI PÁLYÁZAT

Szlovénia önállóságának 30. évfordulója tiszteletére

A Szlovén Köztársaság idén ünnepli 30 éves önállóságát, melynek alkalmából alkotói pályázatot hirdetünk „SLOVENIJA ZAME” címmel.

A pályázatra jelentkezhet bárki, aki szeretné kifejezni az anyaországgal, Szlovéniával kapcsolatos érzéseit, benyomásait, megfigyeléseit.

A pályázatra a következő képzőművészeti alkotásokkal jelentkezhetnek: rajzok, festmények, makettek, szobrok és kollázsok. Az elkészült műveket eredeti formában kérjük a Magyarországi Szlovének Szövetsége székhelyére eljuttatni: 9970 Szentgotthárd, Gárdonyi utca 1.

Az alkotások leadásának határideje: **2021. május 31.**

Kérjük az alkotásokon a következő adatok megadását: név, életkor, postacím és e-mail cím.

A kiválasztott alkotások július hónapban kiállításra kerülnek, a Szlovénia önállóságának 30. évfordulója alkalmából tartandó központi ünnepségen a Szlovének Házában. A műveket a kiállítás után minden jelentkező visszakapja.

További, részletes információért jelentkezzenek elérhetőségeink bármelyikén: telefonszám: +36 94 380 208, e-mail: biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com

A jelentkezők hozzájárulnak az általuk készített alkotások megjelenítéséhez és adataik promóciós célokra való felhasználásához.

Nagradni natečaj KJE SEM BIL PA JAZ LETA 1991?

...naj spomini oživijo...

Naj vas misli popeljejo 30 let nazaj, v čas, ko se je osamosvajala naša Slovenija. Kje ste bili? Kaj ste počeli? Iščemo vaše osebne zgodbe, razmišljanja, občutke.

KAKO SODELUJEM?

Zapišite svoje spomine, morda poiščite kakšno fotografijo in nam vse skupaj do **20. junija 2021** pošljite na pr.urad.slovinci@gov.si.

NAGRADE?

- Vstopnice za ogled razstav in doživetij Parka vojaške zgodovine Pivka,
- zastave Republike Slovenije.

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

www.radiomonoster.com

porabje.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF; za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB